

FREDS

Kristna Fredsrörelsens
tidning # 3-4 • 2012

NYTT

Vem betalar för våra vinster?

Tema MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Tar Sverige sitt ansvar?

Läs också: • Kristna Freds info 2 • Aktuellt 4/Export och Jas
• Kultur 6 • Tema: Mänskliga rättigheter 7 • Aktivitet 10/Det här
kan du göra • Hallå Icke våldspristagarna 11 • Kristna freds i vär-
lden 12 • Kristna freds i Sverige 14 • Gästkrönika Anna Åkerlund 15

FREDSNYTT

Fredsnytt är Kristna Fredsrörelsens medlemstidning. Den kommer ut 3-4 gånger om året med en upplaga om ca 1 500 ex. Kristna Fredsrörelsen arbetar för att sprida en ickevåldskultur, bland annat genom att:

- Ge kurser i ickevåld och konflikthantering.
- Skicka fredsobservatörer till Guatemala, Mexiko och Colombia där de medföljer personer och organisationer som arbetar för fred och mänskliga rättigheter.
- Arbeta med information och opinionsbildning, till exempel mot Sveriges handel med vapen.
- Uppmana och stödja kyrkor och andra trossamfund att verka för fred och rättvisa och att ta avstånd från våld.

Redaktör & ansvarig utgivare

Marija Fischer Odén
marija.fischer.oden@krf.se
Tfn 08-453 68 45

Grafisk form

Ulrika Forsberg

Redigering och layout

Marija Fischer Odén

Omslagsbild

Diodora Hernández, profil i motståndet mot Marlingruvan sköts i ögat men överlevde mirakulöst.
Foto: mimundo.org

Tryck

PrintOne

Kontaktuppgifter

Kristna Fredsrörelsen
Box 140 38, 167 14 Bromma
Telefon 08-453 68 40
info@krf.se, www.krf.se

Gåvor

Den här tidningen har delvis finansierats med bidrag från Svenska missionsrådet. Svenska missionsrådet har ej medverkat vid utformningen och tar ej ställning till de synpunkter som framförs.

●●●FREDSKALENDERN

20 oktober

STOCKHOLM Välkommen på filmfrukost och samtal om alternativ folkomröstning i Västsahara. Gäst är Larroussi från Västsahara. Filmen som kommer visas heter El Problema (problemet) och skildrar livet både på ockuperad mark och i de västsahariska flyktinglägren i Algeriet. All info finns på www.krf.se

27-28 oktober

GÖTEBORG Intensivkurs i ickevåld & konflikthantering. Detta är en helg då vi får lära oss metoder för samarbetstekniker, ickevåld, konflikthantering, dialogtekniker och kreativa mötesformer. Mer information finns på www.krf.se

5 november

STOCKHOLM Seminarium om Arms Trade Treaty (ATT) och den svenska vapenexporten. Sverige var pådrivande för att få tillstånd ett ATT - vad händer nu? Vilka konsekvenser får ATT på de svenska riktlinjerna för vapenexporten? Sofia Walan modererar paneldebatt mellan Internationella Juristkommissionen, Sipri, ISP och UD:s förhandlare i ATT. Alla engagerade medlemmar som jobbat med ATT-kampanjen är extra välkomna! Håll utkik på www.krf.se

10 november

GÖTEBORG Kristna Fredsrörelsens lokalgrupp i Göteborg och tidigare fredsobservatörer kommer att träffa Patricia Tobon från Colombia som berättar om sitt arbete som människorättsförsvarare.

12-13 november

GÖTEBORG På MR-dagarna kommer Aron Lindblom på Kristna Fredsrörelsens kansli ha ett seminarium om medföljning tillsammans med SEAPPI:s följeslagarprogram till Palestina. Salaams Vänner kommer att vara på plats med monter och seminarium.

14 november

UMEÅ Lokalgruppen i Umeå får besök av Patricia Tobon från Colombia som berättar om sitt arbete som människorättsförsvarare.

17-18 november

GÖTEBORG Träning för tränare är en helgkurs i ickevåld, samarbete & konflikthantering. Läs på www.krf.se för mer info

Lära

●●● Upprörd? Nyfiken? Söker verktyg? I Kristna Fredsrörelsen finns många kompetenta och inspirerande föreläsare och utbildare. Du kan bjuda in en till din lokalgrupp, församling eller något annat sammanhang. Läs mer på: www.krf.se/forelasningar

Agera

●●● För att fredsobservatörernas skydd av dem som arbetar för mänskliga rättigheter ska fungera så effektivt som möjligt finns ett aktionsnätverk i Sverige. Läs mer och gå med på www.krf.se/aktionsnatverket

"Fred är vägen till fred – ett utkast till en fredsteologi" av KG Hammar

Läs korta utdrag på Kristna Fredsrörelsens teologiblogg:
<http://krf.teologiblogg.se/>

Icke våldsteologi

En av kristna Fredsrörelsens fredsobservatörer lyssnar på biskop Alvaro Ramazzini.

Följ livet i fält på bloggar

BLOGG Hur låter det i rättegångssalen när Guatemalas ex-diktator äntligen åtalas för de tusentals mord han beordrade? Vad säger unga människor om framtiden i Mexiko? Och vilken skillnad gör det för människorättsförsvarare i Colombia att Kristna Fredsrörelsens fredsobservatörer finns med på plats med sina västar? Genom fredsobservatörernas bloggar, en från Colombia och en från Guatemala/Mexiko, kan du följa livet i fält, se bilder, läsa om de medföljdas tankar och ibland till och med se filmklipp från arbetet som fredsobservatörerna utför. Du hittar bloggarna här: www.krf.se/las-eller-lyssna-pa-en-fredsobservator

Söker din församling efter verktyg att arbeta för fred?

FÖRSAMLINGAR FÖR FRED. I många församlingar finns en längtan att arbeta för fred inom och mellan människor, mellan människor och skapelsen och mellan människor och Gud. Församlingar för fred vill ge verktyg för det, och dessutom stödjer församlingen genom sitt engagemang Kristna Fredsrörelsens arbete för ickevåld, fred, rättvisa och nedrustning.

Konkret kan detta innebära att ickevåldsträna syföreningen, låta Salaams vänner ställa ungdomsgruppens föreställningar om islam på ända, bjuda in en fredsobservatör till en kafékväll eller kanske utmana församlingen med en gudstjänst i Martin Luther Kings anda på King-dagen?

Läs mer på www.krf.se/fff

●●● Generalsekreteraren har ordet

Fredsrorelsen behövs än

Jag undrar om de personer som grundade Kristna Fredsrörelsen 1919 (då Svenska Världsfredsmissionen) trodde att denna fredsrorelse skulle vara så relevant och levande 93 år senare? Ibland säger vi lite skämtsamt att målet med vår verksamhet är att avskaffa oss själva. En värld i fred behöver ju ingen fredsrorelse.

TYVÄRR ÄR VI INTE DÄR ÄNNU, men på många sätt har världen blivit bättre och säkrare de senaste 95 åren. 2012 går fler barn än någonsin i skolan, fler kan läsa och skriva och andelen fattiga har aldrig varit mindre. Det förekommer färre väpnade konflikter och färre människor dör i dessa konflikter.

Det här är viktigt men det är tyvärr inte hela bilden, för samtidigt har skillnaderna mellan de rikaste och de fattigaste i världen aldrig varit större. Trots att färre dör i väpnad konflikt är allt fler av de som dödas civila, och det är ett enormt problem att det är så lätt att få tag på vapen. Varje år tillverkas över åtta miljoner vapen medan bara 800 000 förstörs.

KRISTNA FREDSRÖRELSEN FORTSÄTTER att vara en rörelse av människor som tror att världen går att förändra till det bättre och tillsammans med partners och människor runt om i världen bevisar vi det. Genom skydd av människorättsförsvarare bidrar vi till att stärka lokala krafter för fred, demokrati och mänskliga rättigheter.

Vi instämmer med FN:s generalsekreterare Ban Ki Moon som i juli sa: "Världen är överbevapnad och freden är underfinansierad". Därför arbetar vi aktivt mot Sveriges beslut att ta fram ett nytt Super-jas men också för ett strikt och bindande FN-avtal för internationell vapenhandel. Som medlem är du med i detta arbete och jag hoppas att det här numret ska ge ny kunskap och inspiration för ett fortsatt viktigt fredsengagemang.

Frid och fred och fortsatt glöd önskar jag i höst.

Sofia Walan

1132 är medlemmar i Kristna Fredsrörelsen och bidrar till fred och rättvisa genom ickevåld. Genom utbyten och utbildningar, stöd till ickevåldsrörelser, religionsdialog och arbete mot vapenhandel är vi den förändring vi vill se i världen

24 000 000 000 kr Svenska exporten till länder som omfattande och grovt kränker mänskliga rättigheter 2011. 2001 exporterades det för 3,4 miljarder

Källa: Diakonia och Amnesty

Mänskliga rättigheter får stå tillbaka för exporten

Sveriges Politik för Global utveckling (PGU) slår fast att all svensk politik ska vägledas av fattigdomsbekämpning och mänskliga rättigheter. Det låter ju självklart, men flera rapporter visar att detta tyvärr inte fungerar i praktiken.

Svensk export och svenska företags verksamhet i världen ska inte bidra till kränkningar av mänskliga rättigheter eller försämra möjligheterna till fattigdomsbekämpning. Det håller de flesta med om, och sedan 2003 är det också enhälligt beslutat i riksdagen genom PGU. Men den granskning av hur statens främjande av svensk export fungerar utifrån PGU som Amnesty och Diakonia presenterade i februari 2011 visade stora brister i hänsyn till mänskliga rättigheter i både AB Svensk exportkredit (SEK) och Exportkreditnämnden (EKN). I juni i år följdes granskningen upp i en rapport.

DET TYDLIGASTE EXEMPLET gäller försäljning av krigsmaterial – som i fallen Jas till Sydafrika och mili-

tära radarsystem till Pakistan. De hör till de största och mest kontroversiella affärer som finansierats av statliga medel genom AB SEK och EKN. Båda dessa affärer har kritiserats för att svenska företag tjänat pengar på att sälja krigsmateriel till länder som hade behövt använda dessa svindlande summor till exempelvis fattigdomsbekämpning.

I RAPPORTEN från 2011 ges en rad rekommendationer till institutionernas verksamhet: Ökad styrning av institutionernas verksamhet i enlighet med PGU, tydliga riktlinjer för verksamheten som utgår ifrån utvecklingsperspektiv, ökad öppenhet i verksamheten, oberoende utvärdering av institutionernas verksamhet och slutligen och framförallt en ändring av dagens regelverk för vapenexport som gör det möjligt att bevilja och ge stöd till export av försvarsmateriel till utvecklingsländer och länder som kränker mänskliga rättigheter.

I juni i år följdes rapporten upp

Läs hela rapporten på: www.diakonia.se

och visade att vissa förbättringar skett. Bland annat har flera av riktlinjerna för verksamheten börjat inkludera hänsyn till mänskliga rättigheter men fortfarande är dessa för vaga och svåra att utvärdera och följa upp. Även bristen på insyn är fortsatt stor.

Trots att en utredning om förändring av regelverket nu tillsatts har det ännu inte resulterat i en verklig förändring av reglerna för vapenexport.

Sofia Walan

Bräckligt hopp om fred i Colombia

●●● Efter 50 år av intern väpnad konflikt har Colombia nu tagit de första stegen mot en förhandlad politisk lösning av konflikten. Den 15 oktober inledde regeringen och den största gerillan (Farc-EP) fredssamtal i Oslo. Förhoppningsvis lyckas dessa bättre än tidigare försök till förhandlingar.

Inget ATT – men arbetet fortsätter

●●● Förhandlingarna om Arms Trade Treaty ledde inte fram till ett nytt FN-regelverk, men en månad senare enades FN:s medlemsstater i en ny konferens om att fortsätta arbeta för att bekämpa den olovliga handeln med små och lätta vapen. Läs mer: <http://kristnafreds.wordpress.com>

Ickevåldskampen fortsätter i Syrien

●●● De fredliga protesterna slog ner brutalt och övergick i inbördeskrig Syrien. Men mitt i det extrema våldet från olika väpnade parter finns små grupper av ickevåldaktivister som arbetar med blockader, strejker, bojkotter och demonstrationer som ibland bara kan pågå i 1-2 minuter.

Vilka länder har köpt Jas?

Hittills beräknas Jas ha kostat svenska skattebetalare drygt 120 miljarder kronor.

Källa: Tidningen Fokus

1. Sverige (218 st)
2. Sydafrika (26 st)
3. Thailand (12 st)
4. Ungern (14 st som ska köpas loss 2016)
5. Tjeckien (14 st)

Regeringens Jeopardy med Jas-satsningen

Det har varit svårt att missa att regeringen vill satsa 90 miljarder kronor på nästa generation av Jas Gripen (Superjas). I en debattartikel i Svenska Dagbladet nyligen menade de borgerliga partiledarna att utvecklingen och inköpet av 40 – 60 Superjas inte bara är nödvändigt för Sveriges försvarsförmåga, ”men också positivt för svenska jobb, svensk export och svensk forskning och utveckling”.

Kristna Fredsrörelsen har ännu inte tagit del av övertygande forskning som visar på samhällsvinster och Riksrevisionen, som ska granska hur statens pengar används, har inte analyserat. Fredsrörelser, försvarspolitiker och forskare är dessutom eniga om att framtidens stora säkerhetspolitiska hot är klimatförändringar, naturkatastrofer, organiserad brottslighet, epidemier, spridning av massförstörelsevapen och internationell terrorism - vilket inte bemöts med krigsflygplan.

Det är också märkligt att beskedet att satsa på Superjas kom fem dagar innan remissinstanserna lämnat in sina bedömningar av de försvars- och säkerhetspolitiska omvärlden till regeringen. (Dessutom är en försvarsberedning och en luftförsvarsutredning på gång). Det blir som Jeopardy – regeringen ger svaren; sedan är det att komma med en analys som passar.

DESSUTOM ÄR det inte bara fredsrörelsen som upprörs över Jas-förslaget. Överbefälhavaren har kritiserat förslaget och säkerhetspolitikkommentatorn Bo Pellnäs skrev i en replik på partiledarnas debattartikel att regeringens påstående att det är möjligt att köpa 40–60 Jas-flygplan utan att det sker på bekostnad av övriga delar av försvaret gränsar till ren lögn.

Det nedslående svaret till Bo Pellnäs är att Sverige måste satsa

på mer vapenexport för att få försvarssiffrorna att gå ihop – trots att det är oförenligt med Sveriges riksdag beslut om en ny politik för global utveckling (PGU). Vapenexporten slår ständigt nya rekord, men för de mänskliga fri- och rättigheterna går utvecklingen onekligen i fel riktning.

UTAN ATT VÄNTA IN utredningar och remissbetänkanden har beslutet om satsningen på Jas bakats in i budgeten och enda sättet att stoppa den är att en majoritet i riksdagen avvisar hela budgetförslaget (vilket inte är troligt).

Men 90 miljarder är obegripligt mycket pengar som skulle kunna göra oerhört mycket nytta om de satsades klokt – och just nu behöver Sverige en stark fredsrörelse som kräver just det.

Pieter van Gylswyk arbetar med vapenhandelsfrågor på Kristna Fredsrörelsen

● **AKTUELLT**
Den 5 november är Kristna Fredsrörelsen med och arrangerar seminarium om Jas. Se mer i kalendariet på s. 2.

● Film

Palmefilmen
en tidsmaskin

DOKUMENTÄREN PALME

är som en tidsmaskin till ett annat Sverige. Folkhemmet är inte bara retorik utan makarna Palme gör som många andra och flyttar ut till ett radhus i nybyggda Vällingby.

När Sovjet invaderar Tjeckoslovakien säger Olof Palme ifrån. När USA bombar Hanoi julen 1972 talar han om historiens illdåd. Under militärkuppen i Chile hissar den svenska ambassadören Harald Edelstam, med Palmes stöd, den svenska flaggan och räddar liv.

Allt är dock inte bra. Palme mörkar om IB, att 150 000 svenskar i största hemlighet åsiktsregistrerats. Filmen berör inte vapenexporten, men den ifrågasatta Boforsaffären med Indien, visar på en mindre smickrande sida av statsministern. Klart är dock att han gav Sverige en röst i världen, eller som Desmond Tutu säger: "Palme var genuint färgblind".

KLAS CORBELIUS

● Bok

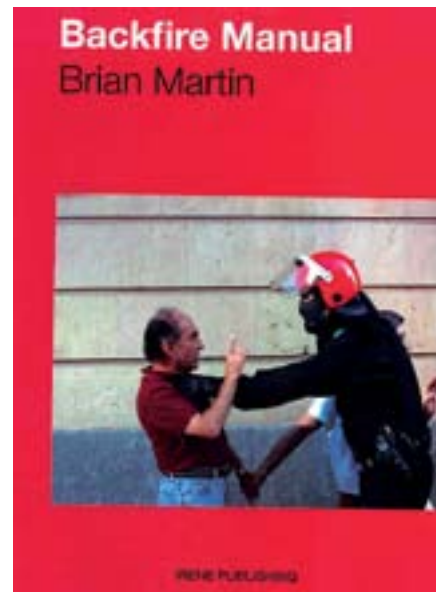
Så slår våldet tillbaka

BACKFIRE MANUAL. 1991 blev demonstranter i Dili på Östtimor massakrerade av Indonesiska trupper. Detta visade sig bli ett politiskt bakslag för den Indonesiska regeringen, och det internationella stödet för Östtimors självständighetskamp ökade dramatiskt. Massakern visade sig således "backfire" dvs slå tillbaka på de indonesiska regeringen.

Boken Backfire Manual förklarar varför det blev så. Som titeln anger är det en manual och den ger konkreta tips på hur man strategiskt och metodiskt kan förbereda sig på att våld nästan alltid slår tillbaka och att det är bättre att istället:

- visa vad som verkligen hände
- uppgradera de utsatta
- Visa på att det som hänt är orättvist
- Mobilisera stöd
- Stå emot hot eller att blir hyllad eller uppköpt

Boken går igenom de metoder som oftast används för att minska vreden över orättvisor och övergrepp - och sätt att motverka dessa metoder.

Brian Martin är professor i samhällsvetenskap i Australien och författare till flera böcker och artiklar om ickevåld.

● AGERA

Vill du engagera dig? Gå en av Kristna Fredsrörelsens ickevåldsutbildningar – anmäl intresse hos kerstin.bergea@krf.se

Vill du förstå mer hur detta fungerar? Läs en sammanfattning på www.bmartin.cc/pubs/bf/bfbasics.pdf eller beställ den lättlästa boken på: www.lulu.com/spotlight/johansen_jorgen.

Backfire Manual; Tactics Against injustice har tryckts 2012 och kan varmt rekommenderas till alla ickevåldsintresserade.

Kerstin Bergeå
utbildningssekreterare på
Kristna Fredsrörelsen

Din guide till Gene Sharp och ickevåld

●●● Möt mannen mannen bakom boken om ickevåldsrevolutioner som laddades ner 15 000 gånger samma dag medan protesterna pågick på Tahrirtorget. Dokumentär om Gene Sharp.
www.ur.se/Produkter/167398-Varlden-Din-guide-till-revolution?q=Gene+Sharp

Big boys go bananas tar vid efter Bananas!

●●● Tre år efter dokumentärfilmen *Bananas!* om 12 nicaraguaniska bananarbetare som stämmer företaget Dole för att de blivit sterila kommer *Big boys go bananas*. Den nya filmen handlar om hur Dole försökte hindra att *Bananas!* skulle visas och sedan stämde filmmakarna när det var omöjligt.

Right Livelihood till ickevåldslegendar

●●● Nyligen tillkännagavs årets Right Livelihood-pristagare och två av dem ligger Kristna Fredsrörelsen extra varmt om hjärtat. Den ena är Gene Sharp – ickevåldsrevolutionernas metodmästare och den andra är Arms Trade Treaty-kampanjen. Läs mer på www.rightlivelihood.org/home.html

Foto: Aron Lindblom

Marlingruvan: de svenska AP-fonderna har investerat 426 miljoner trots FN-kritik, miljöproblem och konflikter.

Svenska företag och myndigheter kan bidra till tillväxt och utveckling men också vara ett hot mot de mänskliga rättigheterna. Och för den som upptäcker sådana hot finns inte mycket hjälp att få.

Jag har inte kunnat återvända hem på över tre månader, berättar Francisco. Den 2 maj togs vår stad över av polis och militär och sedan dess måste jag leva på flykt.

Jag träffade Franciscos på kontoret för "Länsrådet för Huehuetenango" (på spanska förkortat till ADH) där han är aktiv. ADH är drivande i folkrörelsen mot ett vattenkraftverk som planeras i närheten av hans hemstad Santa Cruz Barillas i norra Guatemala. De kräver lokalbefolkningens rätt att vara med att besluta om bygget och menar att det är

tveksamt om vi människor har rätt att göra så stora ingrepp i naturen. Dessutom påminner vattenkraftverket Chixoy söderut om 80-talets massakrer på dem som levde i de samhällen som senare dränktes av dammen. I en lokal folkröstning i Santa Cruz Barillas röstade 46 481 personer nej och bara nio personer för byggandet av vattenkraftverket. Att planerna ändå gick vidare uppfattas av många som en provokation.

I maj i år sköts tre talespersoner för motståndarna mot vattenkraftverket och en av dem omkom. Samma eftermiddag

spreds ryktet att attentatsmännen var säkerhetsvakter som betalats av företaget som ska bygga det planerade vattenkraftverket. Många människor samlades för att demonstrera mot dammbygget och leta efter attentatsmännen.

OROLIGHETERNA GJORDE att presidenten utfärdade undantagstillstånd i hela regionen, vilket bland annat innebar att staten upplöste mötes-, demonstrations- och rörelsefriheten och gav de 200 poliser och minst 400 militärer skickades dit fria händer vid gripande och förhör.

Skräcken spred sig och många lokala ledare, inklusive Francisco, förstod att de gjorde bäst i att fly och hålla sig borta. Kvar i hemmen blev barn och kvinnor som enligt ögonvittnen trakasserades av soldaterna. Elva personer med kopplingar till motståndet mot vattenkraftverket sitter dock gripna, anklagade för terrorism och andra grova brott. Dessutom finns arresteringsorder mot minst tjugo personer till, inklusive Francisco, som anklagas för samma brott.

–DU MÅSTE SKRIVA om det här, sa en av Franciscos kollegor på ADH. Det börjar mer och mer påminna om inbördeskriget. Soldater kommer förbi och ger godis till barnen samtidigt som de frågar om deras föräldrar är organiserade. Det vore farligt för oss att vara med på bild.

Kristna Fredsrörelsen känner inte till någon koppling mellan Sverige och konflikten kring vattenkraftverket i Santa Cruz Barillas, men vi har i flera år uppmärksammat att Sveriges allmänna pensionsfonder (AP-fonderna) investerat i företaget som äger och driver den starkt kritiserade Marlingruvan i Guatemala. Enligt det senaste numret av Diakonias tidning Dela Med är investeringen på 426 miljoner kronor. Marlingruvan har också orsakat konflikter, människorättsförsvare har hotats. Marlingruvan ligger också i norra Guatemala, inte långt från regionen Huehuetenango där Francisco just nu gömmer sig i rädsla för myndigheterna.

Kristna Fredsrörelsen tar inte ställning för eller mot gruvbrytning och vattenkraftdammar i Guatemala, men det vår personal finns på plats för att motverka våld och för att skydda personer som hotas. De som ber om skydd är i regel personer och rörelser som motsätter sig damm- och gruvprojekt och som därför har blivit hotade. I juli 2012 sa Lolita Chavez, talesperson för flera bonde- och ursprungsfolksrörelser, till den guatemalanska dagstidningen Siglo 21:

– Just nu ser vi en stark trend av att regeringen utfärdar undantagstillstånd som kränker ursprungsfolkens rätt till medbestämmande. Man anklagar oss för att vara terrorister och jordockupanter. Det som hände i Santa Cruz Barillas är ett varnande exempel för oss alla.

FÖR TRETTIO ÅR SEDAN hade öppet motstånd mot Chixoy-dammen betytt en säker död i norra Guatemala. Idag är situationen fortfarande komplicerad och människorna i Santa Cruz Barillas är rädda, men folkrörelsernas organisering, den ökade spridningen av internet och den internationella medföljningen från Kristna Fredsrörelsen och andra organisationer ger ändå en strimma hopp.

Aron Lindblom

arbetar för Kristna Fredsrörelsen och besökte Guatemala i augusti 2012. Företaget bakom det planerade vattenkraftverket har ombetts att ge en kommentar men har inte svarat

Foto: Anita Linder

Låg politisk prioritering gör att konflikter kring mänskliga rättigheter och svenska företag ofta leder till smutskastning snarare än medling.

Svårt få hjälp i Sverige

Om du skulle misstänka att ett svenskt företag bryter mot de mänskliga rättigheterna - vart vänder du dig då? En ny masteruppsats visar att den svenska beredskapen för sådana ärenden inte är god. Den uppfyller inte ens bindande krav.

Sedan drygt ett år finns FN-riktlinjer för företags ansvar för de mänskliga rättigheterna. Om ett företag får reda på att mänskliga rättigheter regelbundet kränks inom den egna verksamheten eller av någon av deras leverantörer/kunder måste det göra sitt mesta och sitt bästa för att se till att kränkningarna upphör och att offren får upprättelse. Inte heller staterna går fria – ansvaret för landets företag sträcker sig även utanför nationsgränserna när företagen etablerar sig där.

FN:s riktlinjer anses som tungt vägande rekommendationer. Men de har exempelvis arbetats in i OECD:s riktlinjer för multinationella företag vilka är bindande

för OECD:s medlemsstater. OECD kräver också att det ska finnas en instans (kontaktpunkt) att vända sig till för människor och organisationer som misstänker att ett företag inte respekterar de mänskliga rättigheterna.

I Sverige är denna kontaktpunkt den enda formella instansen för medling i de

konflikter som kan uppstå när svenska företag anklagas för att allvarligt kränka mänskliga rättigheter utomlands. Det svenska rättssystemet har i övrigt mycket små möjligheter att hantera sådana här fall. Därför är det förstås viktigt att OECD-kontaktpunkter fungerar väl – men här finns anledning till oro. I den

mastersuppsats i mänskliga rättigheter som jag nyligen lade fram vid Uppsala Universitet var en av slutsatserna att kontaktpunkten är dåligt rustad för att klara av sin uppgift. Till stor del beror detta på att det finns en märkbar politisk ovilja att rusta kontaktpunkten bättre. En process som uppfattades som dåligt skött av både företagssidan och inblandande NGO:s i början av 2000-talet gjorde att kontaktpunkten förlorade viktig trovärdighet och efter detta har kontaktpunkten sällan anlitats för medling. Konflikter kring mänskliga rättigheter och svenska företag resulterar istället ofta i mediekampanjer och smutskastning snarare än medling. Detta är ett problem eftersom det blir svårt för dem som kränkts att få en rättssäker upprättelse.

VÅREN 2011 kom OECD med nya riktlinjer som gör kraven på hur en kontaktpunkt skall arbeta och vad den ska kunna erbjuda tydligare. Sverige är bunden att uppfylla dessa riktlinjer och vi som arbetar med de här frågorna kan bara hoppas att de nya riktlinjerna också kan få innebära en nystart för kontaktpunkten. Här finns all anledning att sätta press på våra politiker så att de prioriterar upprustning av kontaktpunkten.

Kristina Patring

arbetar på Kristna Fredsrörelsen och har skrivit en masteruppsats om företags ansvar för mänskliga rättigheter

● FAKTA

För att garantera respekt för mänskliga rättigheter måste företag ha fyra saker på plats enligt FN riktlinjerna.

1. En arbetsmetod för hur de ska bedöma om mänskliga rättigheter kränks inom den egna verksamheten eller inom deras kunders/leverantörers verksamhet (en s.k. Due Diligence Procedure).
2. Strukturer för att se till att människor som har klagomål om att företaget inte respekterar mänskliga rättigheter kan få sin röst hörd och få upprättelse om deras klagomål är välgrundade.
3. Förmåga att visa att företaget arbetar med frågorna om respekt för mänskliga rättigheter på ett enhetligt sätt i hela organisationen.
4. En ledningsantagen policy där företaget förklarar att det arbetar med respekt för mänskliga rättigheter och hur det gör det.

Så kan företag ta ansvar för mänskliga rättigheter:

Läs mer:

●●● På www.swedwatch.org/sv hittar du researchorganisationen swedwatchs listor, rapportrer och råd. "Vårt syfte är att minska sociala och miljömässiga missförhållanden kopplade till svensktrelaterade företags verksamhet utomlands, främst i låglöneländer"

● LÄS MER

FN-riktlinjer för företagsansvar: www.ohchr.org/documents/issues/business/A_HRC.17.31.pdf

Inga konfliktmineraler: Ta experthjälp:

●●● Två hemsidor väl värda ett besök innan inköp av nästa uppsättning företagsdatorer, surfplattor eller telefoner: www.raisehopeforcongo.org/content/conflict-minerals-company-rankings och <http://rattviselektronik.wordpress.com/>.

●●● Tycker man att man saknar nödvändig kunskap om hur man på bästa sätt kan försäkra att man som företag inte kränker mänskliga rättigheter finns idag ett flertal organisationer och konsultföretag som kan hjälpa till med expertrådgivning i den här frågan.

Tips på vad du kan göra för att lära dig mer och påverka om företags och myndigheters ansvar för mänskliga rättigheter.

Var ett vakande öga!

Gå med i aktionsnätverket www.krf.se/aktionsnatverket

Hur vill du ha din pension?

AP-FONDERNA investerar svenska folkets framtida pensioner. Genom fredsobservatörernas arbete i Latinamerika har Kristna Fredsrörelsen träffat människor som menar att AP-fonderna investerar i verksamhet som kränker de mänskliga rättigheterna och förstör miljön. Ett exempel är Marlingruvan i Guatemala som har fört miljöproblem, blodiga motsättningar och övergrepp med sig - där har AP-fonderna har investerat 426 miljoner kronor. Där-

för deltar Kristna Fredsrörelsen i en kampanj för bättre regler för fonderna: 1. Hänsyn till miljö och mänskliga rättigheter bör väga lika tungt som hög avkastning. 2. AP-fonderna ska investera aktivt för att skapa hållbara och klimatneutrala samhällen. 3. Ett självständigt etikråd för AP-fonderna och tillför resurser för en seriös granskning.

Vill du ställa dig bakom dessa krav? Mejla namn och postadress till aron.lindblom@krf.se så skickar vi en bunt vykort (se ovan) till dig!

Filmtajm!

Samla ungdomsgruppen, kompisarna eller klassen och se och diskutera en film om vilka konsekvenser oetisk utvinning av naturtillgångar kan få.

Koll på din makt som konsument?

Morotsmobbing är att många människor handlar i vissa butiker eller köper stora mängder av vissa schyssta produkter under en kort tid

Fairtrade-märkningen betyder att alla tjänstemän som handlagt handeln fått lika stora mutor.

Genom att konsumera mera elektronik ökar arbetssäkerheten för metallutvinnare i t.ex. Kongo

Statistiken visar att i Sverige slänger vi var fjärde matkasse

Rena Kläder är ett nätverk av organisationer som uppmanar folk att både som konsument och medborgare sätta press på klädeskedjor så att klädesplaggen inte blir för dyra

SANT FALSKT

☐ ☐
☐ ☐
☐ ☐
☐ ☐
☐ ☐

Fact: sant, falskt, falskt, sant, falskt

QUIZ

● Alsike kloster och Dessa mina minsta

”Vi vill vara ljus och stenen i skon”

På ickevåldsdagen den 2 oktober delades Kristna Fredsrörelsens ickevåldspris ut. Denna gång gick det till Alsike kloster och det kristna nätverket Dessa mina minsta för deras arbete för utvisningshotade flyktingar.

Grattis! Hur känns det att vara pristagare?

Elin Lundell, Dessa mina minsta: Hedrande! Särskilt som vi delat det med Aliskesystrarna.

Syster Karin, Alsike kloster: Samma här! Roligt att vi får dela med Dessa mina minsta, det är en poäng med det.

Något särskilt på gång?

Elin: Vi fortsätter med förbönerna utanför Migrationsverket i Solna. Spänar på nya kampanjer.

Många hör av sig via mejl och undrar vad vi kan göra gemensamt.

Sr Karin: Det är alltid något på gång! Just nu bor det 17 barn här. Och vi har fyllt 87 burkar med äppelsylt!

Vad är målet med ert arbete?

Elin: Vi vill samla det engagemang som redan finns, göra engagemanget tillgängligt och inspirera.

Sr Karin: Vad vi gör är en del av vår livsuppgift. Det kommer alltid att finnas människor som behöver en fristad. Med den politiska utvecklingen i Europa går vi inte mot öppnare gränser. Vi vill vara ett ljus i världen, också i Kyrkan. Och vi vill bli ihågkommen som en sten i skon!

Text och foto: Peter Lööv Roos

● FAKTA

Icke våldspriset

- Delas ut sedan 2005.
- Prissumman är 5 000 kr.
- 2011 gick det till Tania Chavez som arbetar för en tryggare stadsdel, 2010 till ickevåldstränaren och aktivisten Martin Smedjeback.

Motiveringen

”Alsike kloster och Dessa mina minsta kompletterar varandra. Uppkomna i olika tider, och med olika organisationsformer och arbetssätt, är båda uttryck för en handlingsinriktad djup solidaritet på kristen grund med de mest utsatta i samhället. Båda lever den förändring de vill, en värld där människor är viktigare än gränser, utan rädsla för att bli obekväma eller att ta konflikter. En inspiration för oss alla, i bästa ickevåldsanda.”

● Västsahara

"Icke våld är den enda vägen för oss"

Frustrationen över hur decennierna gått utan att möjligheten att återvända till ett fritt Västsahara har vuxit - och risken att den 20-åriga vapenvilan med Marocko skulle brytas ökat.

I snart 40 år har västsaharierna väntat på att få sitt land tillbaka. En del har levt, fött barn och dött i flyktingtält i den stekande öken-sanden i Algeriet. Andra har levt i rädsla för trakasserier, tortyr och godtyckliga fängslanden i det ockuperade Västsahara.

INSPIRERADE AV den arabiska våren bjöd en grupp unga väst-saharier, Saharagruppen NOVA, in Kristna Fredsrörelsen att ut-bilda i ickevåld. I juni åkte därför Åsa Henriksson, Sanna Svensson och Sara Ytterbrink från Kristna Fredsrörelsen till de västsahariska flyktinglägren i Algeriet

-Unga västsaharier blir allt argare eftersom det inte händer något i fredsprocessen trots den humanitära katastrof som flyk-

Några av del-tagarna i ut-bildningen i de västsahariska flyktinglägren i Algeriet.

tingarna lever i och det systema-tiska förtrycket i det ockuperade Västsahara. Det har gått så långt att delar av det västsahariska folket ser väpnad kamp som enda sättet att ta tillbaka sitt hemland. Därför ville vi höja medvetenheten om att ickevåldskamp är det enda sättet att kräva våra rättigheter, berättar kursdeltagaren Salama Mohamed.

DET BLEV TRE intensiva och in-spirerande dagar, men också en utmaning att inte bara anpassa ickevåldsutbildningen till väst-

● **AKTUELLT**
Den 20 oktober kan du träffa Larrousi från Grupo NOVA som bl a berättar om folkomröstning de planerar i september 2013.

saharierna och deras kultur utan också till deras situation.

-Det var otroligt roligt att vara tränare där, men också svårt. Det är skillnad i graden av allvar när man tränar en grupp som försöker förhindra att deras land går ut i krig jämfört med till exempel konfir-mander i Skövde som på sin höjd ingriper när någon blir påhoppad på bussen, säger Sara Ytterbrink.

Sara Ytterbrink
ickevåldstränare i Kristna Fredsrörel-sens nätverk - se mer om nätverket på www.krf.se/natverket

Kvinnor och unga vill höras i förhandlingar

●●● Unga från alla minoritets-grupper i Chocó och kvinnor från olika organisationer kräver att få plats i de fredssamtal som pågår i Colombia. Varken kvinnor eller unga är representerade i samtalen, därför har de unga i Chocó skrivit en egen fredsagenda och kvin-nonätverket organiserar demon-strationer och lobbying för att få med kvinnor i förhandlingarna. Kvinnor drabbas hårt av våldet i landet och många drivande män-niskorättsförsvarare är kvinnor.

Långt till rent vatten runt Marlingruvan

●●● En rapport från Sveriges am-bassad i Guatemala menar att kon-sultstudier från 2006 och 2007 visar att företaget följer praxis och att gruvan därför inte borde påverka tillgången till vatten. Enligt samma rapport visar dock andra studier att vattennivån i närheten har sjunkit och halterna av arsenik i vattnet har ökat. Vägen till rent dricksvatten för de 18 samhällen som ligger när-mast gruvan är lång och innebär att fortsätta sätta press på företag och myndigheter att ta sitt ansvar.

Biskop Álvaro Ramazzini ta-lar om varför han arbetar mot Mar-lingruvan.

Girifna om hur man mobiliserar en miljon

●●● Den grupp unga sudane-ser som bildat ickevåldsrörelsen Girifna (som betyder vi har fått nog) kan du läsa mer om ovan. Det senaste halvåret har många fängslats och de flesta är för rädda för att träda fram med namn och ansikte. Men på Al Jazeera finns ett år gamla inslaget "Hur man mobiliserar en miljon" www.aljazeera.com/programmes/activa-te/2011/09/2011920134618245587.html berättar ex Widad Darwish (på bild ovan) om sitt arbete.

● Sudan

Drömmen om ett fritt Sudan lever

Trots våld, förföljelse och massar-resteringar fortsätter ickevålds-kampen i Sudan.

När grannländer i norr störtade sina regimer under den arabiska våren pågick fredliga protestaktio-ner även i Sudan, men fick aldrig ordenligt fäste. I juni i år tog dock nya fredliga protester fart, och de flesta menar att det beror på eko-nomin som snabbt blev sämre ef-ter delningen från Sydsudan.

TILL MEDIER har sudanska reger-ingsföreträdare sagt att protesterna är små och obetydliga, men sam-tidigt har de slagits ned hårt. Mel-lan 23 juni och 12 juli fängslades många människorätsaktivister som man kopplade till protesterna mer än 2000 personer har fängslats sedan i juni. De flesta har släppts villkorligt - vilket till viss del beror

på internationella påtryckningar, men även en sudanesisk lag om att en person bara får vara häktad 45 dagar innan åtal väcks.

Sudanesiska sjukhus rapporte-ras inte vilja, eller våga, behandla skadade aktivister. Regimen har i vissa fall flyttat fängslade till fäng-elser långt från personens hemort för att försvåra anhörigas besök. Säkerhetstjänsten går även hårt ut mot media, flera tidningar har fått sina upplagor konfiskerade precis efter tryckning vilket är en hård ekonomisk press. Tre tidningar har fått stänga på obestämd tid.

MEN DET FINNS motkrafter. Gi-rifna (betyder vi har fått nog: www.girifna.com) är en student-organisation i Sudan som arbetar med ickevåldsmetoder. Organi-sationens medlemmar förföljs, fängslas och torteras och många av

Widad Darwish - aktivist i Girifna på Kristna Freds-rörelsens ickevåldsutbildning i Sudan 2012.

”
Mer än 2000 har fängslats sedan juni

dem som har varit med och pro-testerat känner sig nu uppgivna och trötta. Samtidigt har de inte gett upp drömmen på att tillsam-mans arbeta för ett fritt och de-mokratiskt Sudan.

Åsa Henriksson
arbetar med Sudan på Kristna Fredsrörelsen

Prenumerera på TRO & politik

För endast 126 kronor får du tidningen Tro & Politik ett kvartal (12 nr) direkt i brevlådan. Posta talongen redan i dag!

☒ Ja, jag vill prenumerera på TRO & POLITIK

Namn: _____

Adress: _____

Postadress: _____

Telefonnummer: _____

Tel: 08-700 27 77 • e-post: pre@sap.se
Plusgiro: 134 74 81 - 2

Frankeras ej.
Porto betalt.

Till
AIP Media

Svarspost
Kundnr. 110651706
110 03 Stockholm

● En kurs i tiden

Ett år med ickevåld i Härnösand

I augusti började Sveriges hittills längsta utbildning i ickevåld. I ett år ska de 13 studerande gå på Härnösand folkhögskola.

En person som har varit viktig för att kursen ska bli verklighet är Eduardo Gran Villanueva-Contreras, ny rektor på Härnösands folkhögskola och tidigare ordföranden i Kristna Fredsrörelsen.

-JAG ÄR JÄTTENÖJD och glad. En längre utbildning i ickevåld är en gammal dröm och som rektor för en folkhögskola med bra kunskaper och tillsammans med en kompetent organisation som Kristna Fredsrörelsen fick jag chansen. Det är bra för de studerande att ha kontakt med Kristna Fredsrörelsen som jobbar med ickevåld dagligen eftersom det blir mer konkret, säger han.

En del i kontakten med Kristna Fredsrörelsen är att en del av undervisningen kommer att ges av ickevåldstränare och andra specialister

Deltagare på kursen. Foto: Kristian Holmgren

från rörelsen. Hanna Eklund är en av dem som undervisar, och hon kommer att följa med på den fem veckor långa fältresan till Palestina/Israel som kursen kommer att göra.

– Kursen heter ”Fred, ickevåld, ledarskap” och jag hoppas i första hand att de studerande får med sig kunskap kring de tre områdena

» Tanken är att de ska kunna använda ickevåldsmetoderna i sitt framtida liv

och hur de är sammankopplade. Jag har själv gått på folkhögskola och vet att det ofta är en plats där människor växer. Jag hoppas kunna bidra till att de växer som människor och ledare, och är övertygad om att jag själv kommer växa i mötet med denna grupp, säger hon.

DET SVÅRT ATT komma ifrån att kursen ligger i tiden. För knappt ett år sedan gick Nobels fredspris till tre kvinnor som arbetat med två framgångsrika ickevåldsrevolutioner och Right Livelihood-priset nyligen gick till ickevåldstrategen Gene Sharp.

– Tanken är att de ska kunna använda sig av ickevåldsmetoderna i sitt framtida liv oavsett vad de kommer att syssla med. Det är lovande att de studerande gjorde på eget initiativ ett fredsdagenfirande, säger Eduardo Gran Villanueva-Contreras.

Marija Fischer Odén
informatör på
Kristna Fredsrörelsen

Partnerskap 2014 – samverkan för fred

●●● Partnerskap 2014 är en nybildad sammanslutning av organisationer med syfte att skapa en tyngdpunktsförskjutning från militär krishantering till civilt arbete med förebyggande av våld och väpnad konflikt samt fredsbyggande. Kristna Fredsrörelsen är värddorganisation. Projektet innebär i en första fas kunskapsöversikt och lägesanalys för att rusta medlemsorganisationerna för strategisk opinionsbildning och informationsspridning.

Umeå: studiecirkel om ickevåldsteologi

●●● Den nystartade lokalgruppen i Umeå ligger inte på latsidan. I början av september hade de besök från Egypten och i slutet av samma månad startar de en bokcirkel. De kommer att läsa och diskutera Annika Spaldes ickevåldsteologibok ”Ett annat rike”. Första träffen blir 26 eller 27/9 och den 14/10 kommer Annika för att träffa bokcirkeln och lokalgruppen. Du som är intresserad av lokalgruppen kan kontakta kricke.fredriksson@gmail.com.

Göteborg planerar för ny aktiv höst

●●● Det är som vanligt mycket på gång i Kristna Fredsrörelsens lokalgrupp i Göteborg. Den 28 oktober, i anslutning till FN-dagen den 24, är gruppen med och arrangerar en dag i Gunnareds församling om FN kan bli verktyg för fred och rättvisa. Bara tre dagar senare, den 31 oktober, visar de filmen ”Vårt brott heter ansvar” på Blå stället i Angered kl 18 och diskuterar civil olydnad. Även på MR-dagarna och Kyrkor-nas globala vecka deltar gruppen.

Almedalen 2012

Är det typiskt svenskt att sälja vapen?

Kristna och muslimer ber tillsammans för religionsfrihet

Sofia Walan deltog i flera debatter

Vapenhandelsavtal, religionsfrihet, skyddar vapen eller väst allra bäst och kan vi skapa en fredskultur?

●●● Gästkrönika Anna Åkerlund

Kraven på företag lär öka

Efter att nätverket ECOS – där Kristna Fredsrörelsen ingår – tagit fram en rapport om företaget Lundin Petroleum inleddes internationella åklagarkammaren en förundersökning om möjlig svensk anknytning till krigsförbrytelser i Sudan. Fisket utanför Västsaharas kust och bojkott mot bosättarprodukter är andra för Kristna Fredsrörelsen närliggande frågor som sätter strålkastarljuset på kopplingar mellan företag, handel och staters brott mot internationell rätt. Påtryckningskampanjer mot ”blodsdiament” och ”konfliktminer” kräver effektiva metoder för att förhindra att gruvindustri och handel med dessa varor inte går direkt till att finansiera, förlänga och förvärra väpnade konflikter.

DET HAR SKETT och sker en intressant utveckling när det gäller etiska riktlinjer för företag, inte minst i hållbarhetsfrågor och socialt ansvar, men konfliktperspektivet är ännu inte med tillräckligt. Ändå finns det metoder som företag kan använda sig av om de vill försäkra sig om att de inte förvärrar väpnad konflikt eller skapar egna konflikter med lokalbefolkningen i de områden där de verkar. Det finns otaliga exempel på uppsplitande konflikter som involverar företag och lokalbefolkning eller som ställer olika befolkningsgrupper mot varandra. Ett uppmärksammat exempel är Marlingruvan i Guatemala som du kan läsa mera om bland annat i detta nummer av Fredsnytt.

I FRAMTIDEN TROR JAG att kraven att företag inte förvärrar våld och konflikt utan tvärtom i bästa fall gör aktiva insatser för fred kommer att öka. Ökningen sker i takt med att forskningen presenterar allt mer kunskap om hur företags påverkan på väpnad konflikt - och när konsumenter lär sig ställa allt fler frågor om dessa samband. Krig som först kändes avlägsna kommer nära då vi ser hur de förgrenar sig ända till våra butikshyllor och hem. Viktigast av allt: möjligheterna till påverkan blir flera ju mer vi som fredsrörelse lär oss att förstå och agera utifrån dessa samband.

Anna Åkerlund är tidigare generalsekreterare på Kristna Fredsrörelsen och arbetar nu på Diakonia med konflikt och rättvisa

B

PÅ VÄG

fred är vägen till fred

”

Många människorättsförsvarare i Chiapas utsätts för förtryck, förföljelser, hot och aggressioner, men tack vare solidariteten från organisationer som Kristna Fredsrörelsen lyckas de behålla hoppet och motivationen för att fortsätta kämpa för en värld med mer rättvisa och värdighet.

Víctor Hugo López Rodríguez

verksamhetsledare i Kristna Fredsrörelsens
samarbetsorganisation FrayBa (Mexiko)

TACK!

Kristna Fredsrörelsen kan fortsätta arbetet för fred, ickevåld, nedrustning och mänskliga rättigheter eftersom det finns fantastiska människor som stödjer oss. Med din gåva på bankgiro 900-03 16 kan du bli en av dem.

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL

Din gåva
gör skillnad!

VIKTIGT ARBETE SOM BEHÖVER GÅVOR Kristna Fredsrörelsens fredsobservatör Kajsa Stenberg på väg till ett av sina uppdrag för att skydda och stödja utsatta människor som arbetar för mänskliga rättigheter.

Bli medlem!

Hjälp oss förverkliga vår målsättning om fred och rättvisa!

**KRISTNA
FREDS
RÖRELSEN**

Ge en gåva!

Alla bidrag behövs! Din gåva går direkt till våra fredsprojekt.